

1. Drie maanden onder de Sneeuw. — 2. Zwarte Koo. — 4. De Heks uit de Duinen. — 5. Aan de Molenbeek. — 7. Karel Cogge (De Overstroming aan den IJzer. — 9. De Jonge Vluchteling. — 13. Beter een Lap dan een Scheur. — 14. Harten van Goud. (B. Hans). — 15. Op 't Verdrongen Land van Saafginge. — 16. De Fee van den Kluisberg. — 17. De Zinneloozen te Gheel. — 18. De Hut op de Heide. — 19. Hugo Verriest. — 20. De Klok van Stuivekenskerke. — 21. De Landlooper. — 22. En toch Feest. (B. Hans). — 23. Sinterklaas in 't Veerhuis. — 24. Grapjes en Vroolijke Vertellingen. — 25. De Vriezeman. — 26. Verdwaald en Terecht. (B. Hans). — 27. De Jongen van West-Roosebeke. — 28. De Jongens van den Waterkant. (B. Hans). — 29. De Kleine Smokkelaar. (A. De Cort). — 30. De Verdrongen Stad. — 31. Het Ween-je van Brugge. — 32. Schoone Daden. — 33. Een plezierige Vacantie. — 34. Nog Grapjes. — 35. Het kindje van de zee. — 36. In de Moeren. — 38. De Vlucht in de Koffer. — 39. De Man uit den Toren. — 40. Spreekwoorden en Verhalen. — 43. De Veerman van 't Zwin. — 44. 't Grafje in de Duinen. — 46. Broederliefde (de gebroeders van Raemdonck). — 47. Brugge en Omgeving. — 48. Eerlijk duurt het langst. — 49. De Kleine Verspieder. — 51. Een Lastig Geschenk. — 52. Zonder Ouders. (B. Hans). — 53. Een Kerstfeest in Vlaanderen. — 54. Arme Bedelares. (A. De Cort). — 55. De Verloren Zoon. — 56. In 't Bosch van Houthulst. — 57. Nog Gered. (B. Hans). — 58. Uit de Oude Doos. — 59. Dokter Jenner en Jenny. (J. Ten Heuvel). — 60. Moeder Eyer. — 62. De Wees in Londen. — 63. Sinterklaas op de Heide. — 64. De Kinderen van den Zeeloods. (B. Hans). — 65. Bij de Boschkerels. — 66. De Kinderen van den Smkelaar. — 68. De Landverhuizers. — 69. Leuwte van Damme. — 70. Van alles wat. — 71. Nieuwsgierig Aagje. — 72. Een Moedige Kermisjongen. — 73. Trouwe Vriendschap. — 75. Aan de Kust. — 76. Het Bultje. (B. Hans). — 77. De Pastoor van Lapscheure. — 78. Samen uit. — 79. De verrassing van Audenaarde. — 81. Een Pak van 't Hart. — 82. Vaderlandsche Verhalen. — 85. De overwintering op Nova-Zembla. — 86. Hoogmoed komt voor den Val. — 89. Hoe Sinterklaas hielp. — 90. In Grooten Nood. (Annie Hans). — 91. Kerstmis aan Zee. — Toch beter thuis. — 104. Denk aan Moeder. — 110. Robinson Crusoe. — 111. Hendrik Conscience. — 116. Een Blijde Sinterklaas avond. — 117. Peter Joannes (B. Steyns). — 121. Hoog Bezoek. — 122. De wonderlijke Zwaan. — 123. Uit Bange Dagen. — 125. De Flinkke Baanwachster. — 126. De Kerels van Lampernisse. (Zannekin). — 127. Eliza's Vlucht. — 128. De Gelaarsde Kat. — 129. De Dochter van den Blauwer. — 130. In Vacantie. — 131. Gered uit de Sneeuw. — 132. Tinneke. — 133. De Heldin van Stekene. — 134. Onvrechtaardig Gestraft. — 185. De Apostelbrokken van Rupelmonde. — 136. Tijd Uilenspiegel. — 137. Oom Tom. — 138. Alfreds Vacantie. — 139. Matha's Avonturen. — 140. St-Niklaas te Mechelen. — 141. Kerstavond van Bertje. — 142. Op 't Oud Kasteel. — 143. De Reis in de Wildernis. — 144. Bij de Kabouteren. — 145. De Spionnen op den Toren. — 146. De Jongen van Gaver. — 147. Een Jaar van Huis. — 148. De Schat in de Duinen. — 149. Oud Moederke. (C. Maerten). — 150. De Smokkelaars van de Zee. (J. Godde is). — 151. De Brand. — 152. De Schat in de Mijn. (B. Hans). — 153. Het Graf in 't Bosch. — 154. Het Berouw van den Strooper. — 155. 't Kasteel Hoogdonck. — 156. Van de Hut naar het Paleis. — 157. De Heldhaftige Mijnwerker. — 158. Brave Harten. (tooneelstukje). — 159. Karel de Goede. — 160. Na veel avonturen. — 161. Gered door een aap. — 162. Jan Brevdel. — De slag der Guld-n sporen. — 164. Van den dood gered. — 165. Het Bocheljongetje. (J. Melaerts). — 166. — D. Toevenaar. — 167. Van drie roovers. — 168. Een jonge held. — 169. Jacob Van Artevelde. — 170. De overwinning van Karel. — 171. Genoveva van Brabant. — 172. — Een avontuurlijke reis. — 173. De strijd met den wolf. — 174. Een vreeselijke avond. — 175. De gevluchte slaaf. — 176. In de Vliegmaschine. —

Richt u voor Kinderbibliotheek tot A. Hans-Van der Meulen, Contich.

GEERAART IN RUSLAND

Uitgave Hans-Van der Meulen, Contich.

— PRIJS : 60 CENTIEMEN —

GEERAART IN RUSLAND

I.

't Was November 1812. Het groote leger waarmee Napoleon Rusland had willen onderwerpen, trok terug naar Frankrijk... 't Was eigenlijk het « groote leger » niet meer. Duizenden waren gevallen in veldslagen of omgekomen van elende.

En nu was het lijden nog heviger, want streng woedde de Winter op de eindelooze Russische vlakke. Elken morgen lagen soldaten langs den weg dood gevoren. Elken dag bleven er achter, die niet meer in staat waren te marcheeren. Russische benden bestookten de troepen. Op vlugge paarden verschenen en verdwenen kozakken, aan dit land en zijn klimaat gewoon.

Twee jonge mannen stapten arm aan arm. Ze waren in een lange, dikke jas gehuld, te Moskou

uit een groot huis meegenomen. De een droeg een bonten muts, de ander een hoed over het lang gegroeide haar.

Evenals duizenden medesoldaten, zagen deze twee dompelaars er verwilderde vagebonden uit.

Ze spraken Vlaamsch. De eene heette Geeraart Verdonk, en was afkomstig van Blankenberge. De andere, Pieter Bouwens, woonde te Sluis. Beiden hadden geweigerd voor keizer Napoleon, den verdrukker van hun volk, te vechten. Maar gendarmen brachten hen toen naar het leger. En de twee jonge mannen moesten mee naar Rusland. Ze hadden een veldslag meegemaakt, en de hoofdstad Moskou bereikt. Maar de Russen staken Moskou in brand. Napoleons leger moest terug (1).

Pieter Bouwens zag er mager en bleek uit en leunde op den arm van zijn vriend, Geeraart, die er veel sterker uit scheen.

De korte dag verging al weer in den vroegen avond. De grauwe wolken hingen laag.

— Ik kan haast niet meer voort, zei Pieter. Nooit zal ik mijn ouders nog terug zien.

— Ge moogt zoo niet spreken, antwoordde Geeraart. Houd moed. Straks zullen we rusten... Misschien vinden we wel een plaatsje in een hut.

— Wanneer zullen we dit vreeselijk land kunnen verlaten?

— We vorderen elken dag...

— Kijk, zei Pieter somber.

Hij wees naar een dooden soldaat aan den kant van den weg. Zulke lijken lagen er veel.

En 't was of Pieter wilde zeggen, dat hij ook zoo zou neervallen en niet meer opstaan.

Maar Geeraart bemoedigde en hielp zijn maker. Ja, er lag nog een lange weg voor hen. En de Winter zou nog strenger worden. De levensmiddelen waren schaarsch. Soms bleven wagens met eetwaren achter, omdat de paarden bezweken of de wielen braken. En men had geen voertuigen, om de levensmiddelen over te laden.

Het leger trok door dorpen, doch deze waren verlaten en men vond er niets te eten. Gelukkig waren dan toch zij, die een nacht onder een dak konden doorbrengen.

Ja, 't was een ellendige terugtocht.

Geeraart Verdonk voelde zijn vriend zwaarder op hem leunen...

— We moeten een rustplaats zoeken, zei hij.

Orde en tucht waren er in 't leger niet veel meer, toch niet in de zoo geteisterde afdeeling, waartoe Pieter en Geeraart behoorden.

Veel officieren toonden zich al zoo moedeloos als de soldaten zelf.

— Kom, sprak Geeraart.

(1) Zie het vorig boekje: «De Avonturen van Geeraart».

Hij leidde zijn vriend van den weg af, hopende ergens terzijde een hoeve of een hut te ontwaren. Want alle gebouwen langs de baan, welke het leger volgde, zouden natuurlijk door voorttrekken de soldaten ingenomen zijn.

De twee jonge mannen gingen door een boschje. En na eenigen tijd bemerkte Geeraart tot zijn vreugde een hut.

Er bevonden zich reeds eenige soldaten, die geoordeeld hadden als Verdonk zelf. Ze hadden in den haard een houtvuur gemaakt, en roosterden lappen vleesch, uit neergevallen paarden gesneden.

— Komt maar binnen, zei een goedge Fransch oud-gediende tot Geeraart en Pieter. Hoe meer volk, hoe warmer...

En de armzalige hut leek een paradijs.

De twee vrienden kregen een stuk van 't vleesch. En na het maal legden zich allen te slapen, gewikkeld in hun jas of mantel.

Geeraart dacht aan huis. Zijn vader, een vischer, was verdronken. Moeder verbleef te Blankenberge, met Geeraarts grootste zuster, Truida, en jongere kinderen.

Geeraart verlangde zóó innig naar hen. Zonder den zwakkeren Pieter Bouwens zou hij al veel meer weg afgelegd hebben, maar hij wilde zijn makker niet in den steek laten.

Indien hij zich niet over Pieter ontfermde, be-

zweek deze spoedig, dat wist Geeraart. En soms verloor hij de hoop zijn kamaraad in 't vaderland terug te brengen.

In den hoek van de hut lag een jonge soldaat te kreunen... Hij sprak nu en dan namen uit. Zeker ijde hij over familieleden in Frankrijk.

Och, er waren er duizenden zoo in het gehavende leger.

Geeraart kroop tot bij den zieke en vroeg in 't Fransch, dat hij bij den troep geleerd had of hij wat voor hem doen kon.

— Drinken! smeekte de kranke.

De koorts maakte hem zeker dorstig.

Geeraart nam zijn veldfleschje. Buiten zou er wel een put zijn, waaruit hij water kon scheppen.

Stil opende hij de deur. Een koude tocht woei binnen. 't Vroor weer hard.

Geeraart voelde het, toen hij in de nachtlucht stond. 't Was of iemand eensklaps met spelden in zijn ooren prikte.

Hij zocht naar een put. Plots luisterde hij aandachtig toe. Hij hoorde hoefgetrappel op den harden grond.

't Moesten kozakken zijn. Russische soldaten, die rond zwerven om de soldaten van Napoleon aan te vallen. Ze konden dit geheele troepje in de hut verrassen en dooden.

Ze waren immers zeer verbitterd op de Franschen.

Geeraart sprong terug in de hut.

— Werd wakker! riep hij. De kozakken.

De oud-gediende rees op.

— Wat is er? vroeg hij.

— Ik was buiten en ik hoorde ruiters op den weg, antwoordde Geeraart.

— Ja, dat zijn kozakken. We moeten maken, dat we weg komen.

— Op!... Gevaar! schreeuwde de oud-gediende.

Hij gaf den eenen slaper een trap tegen de beenen, den ander in de lenden, duwde en stompte, al hoorde hij dan allerlei verwenschingen.

Geeraart wekte Pieter. Het woord « kozakken » werkte als een alarmsein. Spoedig was de groep op de been. De kozakken parlementeerden gewoonlijk niet veel, maar hakten met hun kromme zwaarden ongenadig op de Franschen in.

— Naar buiten! beval de oud-gediende. Anders vangen die verwenschte Russen ons als in een val.

— Onze zieke! vroeg Geeraart en hij wees naar den jongen man, die hem om water gevraagd had.

— 't Is ieder voor zich zelf, antwoordde de oude soldaat. En die stumperd zou buiten toch dadelijk bezwijken. We kunnen ons niet met hem bemoeien.

Dat hinderde Geeraart Verdonk geweldig, maar

hij moest voor Pieter zorgen. En 't is waar, dadelijks bleven er zoo honderden achter.

De oud-gediende, die de leiding nam, beval allen zich achter de hut te verbergen.

— En houd uw wapens gereed, voegde hij er bij. We zullen trachten ongezien te verdwijnen, maar vallen die kerels ons aan, dan laat ik me toch niet als een schaap slachten.

Sommigen bezaten geen wapens meer. Ze hadden die weggeworpen als een te zwaar geworden last.

Dicht tegen elkaar, stonden Napoleons soldaten, in de vinnige koude, achter de hut.

't Waren inderdaad kozakken, die naderden. Ze wisten, hoe de Franschen 's avonds in hoeven en hutten nestelden en dikwijls verzuimden schildwachten uit te zetten.

Daarom trokken die Russische benden in den nacht naar die woningen en meermalen verrasten ze de weerloozen in hun slaap.

Ze bleven vóór de hut staan. Binnen flakkerde nog het vuur. De kozakken hadden van verre 't schijnsel gezien, dat in de gebroken ruit blekte.

De aanvoerder duwde de hut open.

— Maar één Franschman, zei hij. Dan zijn de anderen gevlucht. Ze hebben lucht gekregen van onze nadering. We zullen hier wat rusten. We

krijgen nog genoeg van die kerels onder ons zwaard.

De Kozakken traden binnen en wierpen hout op het vuur. Ze keken naar den zieke.

— Die kunnen we aan de deur gooien; hij is geen sabelslag meer waard, zei een der ruwsten.

— Laat hem gerust! gebod de hoofdman. We strijden niet tegen bewusteloozen. Die jongen ligt te sterven.

De oud-gediende daar buiten loerde eens door 't raam. Hij zei dan tot zijn makkers:

— Ze hebben ons plaatsje ingenomen en zitten bij 't vuur. Hun paarden staan daar bijeengebonden aan een boom. We zullen er zelf op stijgen en ons zoo weg maken. Maar zachtjes.

Ze namen bezit van de dieren. Geeraart hielp Pieter op het door hem aangeslagen dier. Hij dacht aan den kranke binnen, maar hij kon hem niet helpen.

De bende reed heen.

De Kozakken hoorden het hoefgetrappel. Ze sprongen op en stormden buiten. Maar 't was te laat.

— Onze paarden weg! schreeuwde de aanvoerder.

Allen raasden en tierden. Maar 't baatte niets. Zij waren de bedrogenen.

— We kunnen deze paarden uitstekend ge-

bruiken, zei de oud-gediende, toen hij met zijn kamaraden ver genoeg was. Rijden is makkelijker dan gaan. En als de nood aan den man komt, slachten we een van de dieren en hebben we weer vleesch voor eenige dagen.

Ze geraakten weer bij het leger en kampeerden achter wagens, waar ze een vuur maakten. Ze vertrouwden op de uitgezette schildwachten.

Geeraart sliep thans ook in. Hij ontwaakte na een paar uur van de koude. 't Was aan het sneeuwen. Dat zou de ellende nog vermeerderen.

Met moeite kreeg Geeraart Pieter wakker.

— Laat ons wat heen en weer loopen, stelde Geeraart voor. Er zijn er al veel, die dat doen. Zoo komt het bloed in beweging en worden we warmer.

Wat later gingen ze naar de wagens om een klein rantsoen brood en een aftreksel van bladeeren. 't Was toch een verwarmende drank...

En dan werd de moeilijke tocht voortgezet.

Geeraart en Pieter zaten weer op 't zelfde paard. Algauw leken al de soldaten witte gedaanten. 't Bleef sneeuwen en guur blies de wind.

Geeraart dacht aan den zieke in de hut. Misschien hadden de Kozakken hem gedood. Anders lag hij eenzaam te sterven.

Maar waar Geeraart ook keek, zag hij gevallen die niet meer verder konden. 't Duurde maar even of ze waren onder de sneeuw verdwenen. En

zoo lagen langs de baan vele blanke terpjes, allen graven van soldaten uit het groote leger.

Geeraart en Pieter spraken niet veel. Hun paard stapte met regelmatigen tred vooruit. Het trappelde gemakkelijk door de sneeuw.

Na den middag kwam er een ruiterbende, die plaats eischte. De vermoeide, havelooze soldaten, moesten ter zijde gaan staan en den weg vrij laten.

— Er moet zeker geschut voorbij, zei Geeraart.

— O, ja, de hooge oversten zijn meer bezorgd om de kanonnen, dan om ons, bromde Pieter.

't Wachten duurde vrij lang.

Eindelijk kwamen er eenige sleden voorbij, door ruiters begeleid.

— 't Is de keizer, zei Geeraart.

— Hij zit gemakkelijk in een dikke slede. En hij reist ons vooruit. Zou het hem dan niets doen, al die dooden langs den weg te zien? Hij heeft ons hier gebracht, en hij doet duizenden ouders of vrouwen en kinderen weenen!

Pieter sprak dit op nijldigen toon.

Er waren toch nog Franschen, die hun keizer toejuichten. Maar de meesten zwegen norsch en kwaad.

De sleden met den keizer en generalen en hooge officieren, ook met levensmiddelen, waren voor-

bij. En de tocht der soldaten duurde voort. 't Sneeuwde voort.

Na ruim een week waren Geeraart en Pieter op hun paard veel vooruit geraakt bij de anderen van hun oorspronkelijk regiment.

Op een morgen kwam een officier bij hen. Hij eischte het paard op.

Er waren trekdieren te kort voor de wagens en kanonnen.

— Ge kunt te voet gaan, zei de officier.

Geeraart en Pieter mochten zelfs niet tegen spreken.

Ja, er kwam gebrek aan paarden. De arme dieren vielen dood vóór hun gespan. Of men kon ze 's morgens niet meer opjagen. Men had gansche ladingen bootjes moeten achter laten, daar alle paarden noodig waren voor de kanonnen.

Pieter en Geeraart sukkelden weer voort, op hun versleten schoenen. Het sneeuwwater drong er door.

Pieter verloor opnieuw den moed. Hij herhaalde, dat hij zijn ouders niet meer zou terug zien. Geeraart hielp hem recht.

Tegen den avond hoorden ze aan den kant van den weg geklaag.

— Iemand, die Vlaamsch spreekt, zei Geeraart. We moeten eens zien of we den sukkelaar kunnen helpen.

Hij trad op de gedaante toe, welke wel een hoopje sneeuw geleek.

— Wat is er vriend? vroeg hij op zijn Blankenbergisch.

— O, mijn voeten... Ze zijn zoo dik... ik kan niet meer voort, kermde de ongelukkige.

Die stem klonk Geeraart bekend toe.

— Help me, ge zijt van dezelfde streek... O, laat me niet achter, want dan moet ik hier sterven! smeekte de landgenoot.

— Ge zijt 't zeeserpent... ik bedoel Fiel, zei Geeraart.

Nu wist hij, wien hij voor zich had. Fiel, door het volk te Blankenberge 't zeeserpent genoemd, had vroeger jongens, die zich voor de Fransche gendarmen verborgen, aan de Franschen verraden. Hij had ook Geeraart en Pieter aldus verklikt en doen gevangen nemen. Maar hij was toen zelf voor dienst in Rusland opgepakt. En nu zat hij hier uitgeput en ellendig, ergens op de Russische vlakte.

— O, ge zijt Geeraart Verdonk, hernam Fiel.

— Op wiens dood gij van uw verradersgeld een pint bier zoudt drinken. Weet ge 't nog? Zoo waart ge me aan 't bespotten, toen ge mij en mijn vriend aan de Fransche gendarmen verraden hadt.

— O, ik heb er zooveel spijt over gevoeld. Het was slecht van me...

— En ge zijt zeker naar Rusland meegegaan, om hier te stelen te plunderen.

Er waren gansche benden mannen en vrouwen die daarvoor rond de legers zwermten.

— Neen, ik ben meegenomen zooals gij, antwoordde Fiel. En ik verdiende het. 'k Weet het, dat ik slecht ben geweest. Vergeef het me, Geeraart... Help me, ik heb toch ook een ouden vader thuis.

— Wie is dat? vroeg Pieter, nu eveneens nader tredend.

— Laat hem liggen! riep Pieter uit. 't Is zijn schuld, dat we hier als vagebonden sukkelen en voorzeker in de sneeuw zullen sterven. Hij heeft ons voor wat Judasgeld verraden. Door hem is er zooveel verdriet bij ons thuis. We hebben werk genoeg om ons zelf op de been te houden.

Al de geleden ellende had Pieter verbitterd.

Maar Geeraart was edelmoediger van karakter.

— Neen, ik wil Fiel niet achter laten, zei hij.

— Kunt ge waarlijk niet meer gaan? vroeg hij hem.

— Neen... Mijn voeten slaan om. Ik roep al een paar uur, om op een wagen te mogen zitten, maar ze luisteren niet naar mij. Als ik hier blijf zitten, vries ik dood.

— Dat is zeker!

Had Geeraart nu zijn paard nog maar! Hij kon Fiel toch niet dragen.

— We moeten wachten tot er wagens komen, zei hij.

... — Laat dien kerel zitten, sprak Pieter. Met zoo'n vent kunt ge toch geen medelijden hebben. Door hem zijn we hier... Geeraart, straks komen er Kozakken, en ze sabelen ons neer. En 't wordt met den avond kouder.

— Kom, kom, een beetje moed, Pieter. We moeten barmhartig zijn!

— O, laat me niet achter, dan ben ik verloren. Help me! smeekte Fiel. Red me om mijn ouden vader.

— Ik zal zien wat ik voor u kan doen... We blijven bij u! hernam Geeraart.

Na eenigen tijd kwamen er wagens voorbij. Ze schokten en hobbelden in de sneeuw. Ze waren met munitie geladen. Maar elk zitplaatsje was ingenomen.

— Een plekje voor een zieken kamaraad! riep Geeraart.

— Dat hebben er ons al duizenden gevraagd, klonk het terug. We kunnen de mannen niet boven elkaar stapelen. En straks blijft heel het kraam toch in de sneeuw steken. Dek uw kamaraad met sneeuw toe en laat hem zoo sterven!

Er was geen meegevoel meer. Ieder leed. Dui-zenden zagen den dood voor oogen.

— Ge kunt 't zeeserpent niet helpen, zei Pie-

ter. Laat ons met deze groep mee gaan, anders vallen de Kozakken ons op 't lijf.

— Fiel is een jongen van Blankenberge.

— Een verrader...

— Hij kan berouw hebben.

— Ja, nu hij u noodig heeft.

— Hij is een mensch, Pieter, en ik wil barmhartig zijn. Ik ga eens even kijken, of ik geen hulp kan vinden.

Geeraart verwijderde zich.

— Ge moest beschaamd zijn ons nog lastig te vallen, snauwde Pieter tot Fiel. Als we u den kop insloegen, hadt ge maar, wat ge verdient, Judas!

— Ik weet, dat ik slecht ben geweest. Maar een mensch kan zich toch beteren... O, heb medelijden met me!

— Hadt gij medelijden met de ouders van al de jongens, die ge aan de Fransche gendarmen verkocht hebt? Wij waren verborgen in de duinen, toen gij ons verklikt hebt om wat centen.

— Ik heb er spijt genoeg over gehad.

— Ge kunt nu alles zeggen wat ge wilt. Hoeveel, die door u verraden werden, liggen nu ergens dood in dit land! En gij zoudt naar Blankenberge willen terugkeeren! Mijn vriend is wel gek, dat hij nog zooveel moeite voor u doet.

Vrij spoedig keerde Geeraart terug. Hij had een middel gevonden om Fiel te helpen, door van een gebroken wagen, een breede plank te nemen

en een ketting. Die plank moest nu als slede dienen en met de ketting zou de brave visscherszoon ze voort trekken.

Hij deelde zijn plan aan Pieter en Fiel mee.

— Dat kunt ge toch niet volhouden, zei Pieter, die maar van geen verzoening wilde hooren.

En de eigen ellende maakte hem boven dien zelfzuchtig. 't Zou Geeraart moeilijker vallen voor twee te zorgen dan voor hem, Pieter, alleen.

Zoo worden veel menschen in den nood. Maar Geeraart Verdonk was anders.

Hij hielp Fiel op de plank en duffelde hem warm in. En nu spande hij zich vóór de slede.

— O, dan zal ik te minder last hebben van de koude, merkte Geeraart vroolijk op.

— Ge zult zwoegen als een paard! zei Pieter.

— En dat voor dien nietwaard!

— Gij moet vergeven en vergeten.

En Geeraart trok welgemoed zijn last voort. Daar de sneeuw bevroor, gleed de plank er gemakkelijker over.

Zeker oogenblik bleef ze tegen een hoogte haperen. Geeraart had er niet op gelet. Nu voelde hij de hindernis. Hij wilde de hoop sneeuw uiteenschoppen. Plots zag hij van onder de witte massa een arm uitsteken. Hier lag een soldaat, reeds door sneeuw bedekt. Er waren er zoo veel. Geeraart had ze allen willen helpen. Maar de hulp van een viel hem reeds te zwaar.

Deze zou wel geheel dood zijn, of anders, onbewust van zijn toestand, weg sterven.

Geeraart trok de slede om het terpje heen, en sjouwde zijn vracht verder.

Weer viel de avond. Bitter koud neep de wind in 't lichaam. Hij ging door de kleeren heen. Hoe velen die onder den blooten hemel moesten overnachten zouden van nacht bezwijken.

Aan een bosch hield Geeraart stil. Er zou nu wel geen kans zijn in een huis te geraken. Uren kon men gaan zonder een dorp te ontmoeten. En een hut werd dadelijk ingenomen door rampzaligen, die er zich uit strekten om te sterven.

De visscherszoon zocht een beschutte plaats tusschen dennen. De wind had hier geen vat op hen. Pieter hielp hout bijeenzamelen. Een vuur werd ontstoken. Anderen kwamen er op af. Men hurkte samen. Geeraart haalde een stuk brood uit zijn ransel. Het was hard geworden door de koude en werd geweekt met sneeuw. Pieter en Fiel kregen hun deel. Opnieuw begon een pijnlijke nacht. Men zette geen schildwachten uit. Kwamen er Kozakken, 't was dan zoo... Men voelde nu de kracht niet tot verweer. Plots zei een soldaat, een Franschman, dat hij zoete-melkpap wilde hebben.

— Klets nu niet, François, slaap en laat ons ook slapen! snauwde iemand naast hem.

— Ge moet de koeien melken, ik hoor ze

loeien. En dan koken we pap! hernam François.

— Die man ijlt, dacht Geeraart. Hij heeft mis-
schien koorts.

— Ik zeg, dat de koeien gemolken moeten wor-
den! tierde François. De bazin zal kwaad zijn. En
ik heb zin in pap...

Hij stond recht vlak bij het vuur.

— Waar zijn de emmers? hernam hij. Die luie
Marguerite is er weer niet... Ze staat zeker weer
te babbelen.

Geeraart trok François terug, want deze stond
al met een voet in het vuur.

— De koeien moeten gemolken worden! raas-
de de ongelukkige. Laat me gaan.

Hij rukte zich los,

— Maar ge zult u verbranden! riep Geeraart.

De anderen keken in hun afgematheid zelfs nog
niet op. François sloeg naar Geeraart...

— De koeien, de koeien! kreet de ongelukkige.
'k Wil zoete-melkpap hebben... 'k Ben ziek...
Waar zijn de emmers...

Plots vatte zijn mantel vlam. Huilend liep de
arme zinneloze heen. Want nu begreep Geeraart
het, dat François in zijn verstand was gekrenkt.
De wind, daar buiten de beschutte plaats, wak-
kerde het vuur aan. De krankzinnige leek even een
levende fakkel. Doodelijk verschrikt liep Gee-
raart hem na. Maar wat kon hij doen?

Nog gilde François. Dan stortte hij neer... En

hij roerde niet meer. Geeraart doofde het vuur
door er massa's sneeuw op te gooien.

Maar François was al bezweken. Diep onder
den indruk keerde Geeraart na eenigen tijd bij de
anderen terug. Deze lagen te slapen. Sommigen
snurkten luid. Ook Pieter was in de rust.

Geeraart wierp nieuw hout op 't vuur. Hij kon
niet dadelijk slapen. Al meer en meer werd het
verblijf op de Russische vlakte een hel. O, wat al
lijden zou hij nog zien en zelf doormaken! Hij
dacht aan den keizer, die in zijn gemakkelijke
slede, door een sterke lijfwacht beschermd, voor-
uit gereden was. Wat had die man een zware
schuld op het geweten! Waarom was Napoleon,
de Russen komen aanvallen in hun land? Uit
heerschzucht en hoogmoed!

Geeraart vouwde de handen en bad. Hij
smeeke Gods hulp af. De menschen waren hier
zoo zwak, zoo nietig. Eindelijk dutte ook de vis-
scherszoon in. Herhaaldelijk toch schoot hij wak-
ker. Eindelijk brak de nieuwe dag aan. De ande-
ren stonden ook recht, loom en pijnlijk. Ze sloe-
gen de armen over de borst, trappelden heen en
weer, om hun stramheid te doen verdwijnen.

Geeraart vertelde, wat er met François was ge-
beurd. De soldaat, die den omgekomeene kende,
tikte met zijn vinger tegen het voorhoofd.

— Al een tijd was het daar niet meer pluis,
zei hij. François is een boerenzoon uit Norman-

dië. En hij maalde over de hoeve thuis, over paarden en koeien en wat weet ik al. Hij is dus dood! Wanneer onze beurt? We zijn nog ver van Frankrijk.

De groep vertrok. En Geeraart trok weer zijn slede mee, waarop Fiel, in zijn mantel gehuld, neer lag.

— 't Is onnoodig, dat ge dien makker zoo mee sleurt, oordeelde de kamaraad van François. Wie hier niet door lichaamsbeweging zijn bloed in werking houdt, moet er aan!

Maar Geeraart zou toch doen wat hij kon. Wat verder ontnam hij een lijk langs de baan zijn mantel en hij dekte er den landgenoot mee, die hem vroeger in de Blankenbergse duinen aan de Fransche gendarmen verraden had.

't Was een buitenkansje, nog zoo'n kleedingstuk machtig te worden. Meestal waren de dooden, welke men zag, reeds van hun kleederen — lommen dikwijls — beroofd.

De vreeselijke reis duurde voort.

II.

Napoleons leger was aan de rivier, de Beresina, genaderd. De troepen moesten er over. De hoofdbevelhebbers namen de noodige maatregelen.

Van de vijf honderd duizend man waren nog 30.000 strijdbare soldaten over. Maar zeker
20

60.000 ongewapenden, haveloozen, vermoelden en zieken, volgden, hopenoeg toch ook nog het vaderland te bereiken. En allen wilden over den stroom. Er moesten bruggen geslagen worden. De bootjes had men onderwege achter gelaten, daar paarden ontbraken om ze te vervoeren. Nu zou men schragen in de rivier plaatsen en daarover planken leggen. De Hollandsche pontonniers, onder bevel van hun kapitein George Benthien, werden daarvoor aangewezen.

Bij de rivier lag het dorp, Studianka. De houten huizen werden neergehaald, om het hout voor de bruggen te gebruiken. Dat duurde een heelen dag. En de officieren kregen tijding dat Russische troepen in de nabijheid waren.

Geeraart en Pieter waren met de slede, waarop Fiel lag, bij de strijdbare troepen geraakt. Daar toch kregen ze levensmiddelen en hadden ze minder gevaar, door zwervende Russische benden bestookt te worden.

Plots werden Geeraart en Pieter door een officier aangesproken. Hij had ze Vlaamsch hooren spreken.

— Gij zijt Hollanders? vroeg de officier.

— Neen, ik ben een Vlaming, antwoordde Geeraart.

— Ja, ja, ergens van den zeekust, hé?

Geeraart knikte toestemmend.

— Komt dan mee! beval de officier.

Geeraart wees naar Fiel. Maar de officier had geen tijd om naar opmerkingen te luisteren. Hij dreigde met een pistool. Gehoorzamen of...

Ja, Geeraart begreep het wel. En met nog anderen werd hij naar voren geleid, waar een afdeling brugleggers stonden. Men had reeds ondervonden dat de Nederlanders voor waterwerken 't best geschikt waren. En door hun taal werden Geeraart en Pieter en nog andere Vlamingen en Zeeuwen bij de pontonniers geleid. Van hen toch hing nu het heil van het leger af.

Officieren gaven bevelen. In de moerassige oevers van de Beresina moesten pallen geslagen worden. En de ongelukkige brugleggers moesten in den vloed gaan staan. Breede ijsschollen dreven op de rivier.

Geeraart keek naar Pieter. Deze zou tegen dat vreeselijk werk niet bestand zijn.

— Hoe is het... wilt ge niet aan den arbeid? vroeg een overste aan den visscherszoon.

— Mijn vriend is ziek... Ik heb hem met moeite tot hier meegeleid, antwoordde Geeraart.

— Geen praatjes... We kunnen niet naar klachten luisteren. Vooruit!

De overste duwde de jonge mannen voort. Nog aarzelde Geeraart, niet voor zich zelf, maar om zijn makker.

— Ik waarschuw u voor de laatste maal! riep de overste, met een pistool dreigend.

— Ik wil dadelijk gaan, maar heb medelijden met mijn vriend! smeekte de eerlijke, trouwe visscherszoon.

— Beiden in 't water... dadelijk! bulderde de officier.

Pieter volgde Geeraart. Met anderen nog werden ze naar den oever gedreven, waar gepunte palen lagen, die in de rivier geslagen moesten worden. In het gedrang, geraakte Geeraart van Pieter af... En hij zelf stond plots tot aan het middel in 't water. De koude greep hem geweldig aan. Even leek het of zijn adem weg zou blijven. Maar Geeraart spande zich in, om recht te blijven. Hij wilde niet omkomen in de Beresina...

Men stak hem palen toe. En Geeraart hielp bij het moeilijk werk. Eensklaps hoorde hij in een wilden kreet zijn naam. Hij keek om... en zag den armen Pieter, die zich aan een ijsschol vastklemde. Nog even stak hij met het hoofd boven 't water... Geeraart kon zijn vriend niet meer bereiken... Hij moest zelf een brok ijs afweten, om niet omver geduwd te worden. Dan blikte hij nogmaals naar zijn kamaraad. Pieter was verdwenen. Nu en dan klonk een gil. De stroom sleurde zwakken mee. Anderen gingen onder zonder klacht.

De sterksten alleen hielden het uit. Ze werkten onverpoosd. En Geeraart weerde zich met hen mee.

Hij hoorde geroep. Napoleon, die in zijn slede wel vooruit gereden was, maar aan de Beresina halt had gehouden, verscheen aan den oever, om de pontonniers aan te moedigen. Soldaten aan den wal juichten. De brugleggers zwegen. Ze arbeid- den voort.

Na eenigen tijd werden ze afgelost. De arme kerels zagen blauw van de koude. Velen hadden tot aan den hals in den vloed gestaan. Ze kropen op den oever. Sommigen vielen er neer. Geeraart bereikte den kant. In een tent brandde een vuur. De oversten toonden zich toch om de koene gas- ten bezorgd. Ze brachten droge kleeren, er waren er nog hier, bij 't gros van 't leger. Ze gaven ook warme dranken.

Geeraart voelde zich verkwikt. Toen pas kwam hij tot bezinning. En hij dacht aan Pieter Bou- wens. Weemoed vervulde hem. Pieter's sombere voorspelling was uitgekomen. De Sluizenaar zou zijn ouders niet terug zien. Al Geeraart's zorgen hadden niet gebaat. De arme Pieter was in de Be- resina omgekomen.

En Fiel? Waar hem terug te vinden in de groo- te verwarring bij de rivier? En Geeraart durfde zich nu niet buiten te wagen, uit vrees weer naar de rivier tot den arbeid gedreven te worden.

Hij bleef bij 't vuur. Daar buiten werden steeds nieuwe mannen in het ijskoude water gedreven. Met boomschors en hennep moest men de onge-

lijke planken op de palen schragen binden. En toch legden de Hollanders in twaalf uur aldus twee bruggen. Dadelijk begon de overtocht. Eerst moesten de beste troepen heen, want Napoleon wist, dat ginds verder Russen den terugtocht wil- den afsnijden.

In den nacht kwam er bericht, dat de Russen ook achter het leger aanrukten. De overtocht ge- schiedde nu nog sneller. Geeraart, die bij de pon- tonniers bleef, zorgde ook aan de andere zijde te komen. Voor Fiel kon hij niets meer doen! Waar hem op te sporen in de vreeselijke opeenhooping van wagens, kanonnen en troepen? 's Morgens werd het schouwspel nog vreeselijker. Ook de 60.000 ongewapenden, gewonden, zieken, wil- den over de bruggen. Ze dromden op elkaar in, tusschen wagens en paarden. De zwakkeren, die neervielen, hadden geen kans meer om op te staan, maar werden vertrappeld. En in het mid- den dier wanhopige massa vielen de granaten der Russen.

't Was een geraas, geschreeuw, gekerm. Men vocht tegen elkaar. De Russen naderden. Ze zou- den de bruggen kunnen gebruiken om over de ri- vier te trekken en het strijdbare leger in den rug aan te tasten. Dat wilden de bevelhebbers niet. En toen de nog gewapenden en de kanonnen overge- bracht waren, kwam er bevel de bruggen te ver- nielen. Haken en banden waren reeds los ge-

maakt. Men stak de planken aan de overzijde in brand. Dat zagen de duizenden wanhopigen, die nog hun beurt afwachtten. Met woest angstgeschreeuw stormden ze, duwend en stootend, op de bruggen. Plots hoorde men een vreeselijk gekraak. Een deel van een brug was ingestort. Een gruwelijke kreet klonk... Honderden mannen en ook vrouwen stortten in den vloed... Ontzettend waren de tooneelen aan de Beresina! Zij, die achterbleven, vielen onder de speren en sabelhouwen der Kozakken of geraakten in ellendige krijgsgevangenschap.

Geeraart was door zijn diensten over de rivier gekomen. Met de slede, waarop Fiel lag, zou het hem nooit gelukt zijn, want alleen weerbare troepen hadden den voorrang gekregen.

De visscherszoon ging met de pontonniers mee. Velen van dezen, waren door het verblijf in 't koude water, zeer ziek. Kapitein Benthien gelastte ze op wagens mee te nemen. Er stierven er dadelijk aan longontsteking. Anderen lagen geweldig te hoesten. Geeraart voelde zich koortsig. Hij had ook pijn in de borst. Hij vroeg en kreeg een plaats op een voertuig. Het geschok was pijnlijk. En de arme jongen van Blankenberge verloor nu ook den moed. Hij vreesde zijn geliefden niet meer terug te zien.

't Was Lente geworden. En rond Blankenberge ook prijkte de natuur met haar jong groen.

Tegen een hek leunde een meisje. Het werd avond. De menschen, die op het veld gewerkt hadden, keerden huiswaarts.

Ook dit meisje had den ganschen dag gearbeid om het brood voor moeder en jongere kinderen te verdienen. Ze rustte even... En ze dacht aan Geeraart Verdonk, haar broeder.

Dit meisje heette Truida Verdonk. Al meer dan een jaar was Geeraart weg. En nooit had Truida nieuws van hem vernomen. Ze wist, dat Napoleon's groot leger in Rusland was. En nu kwamen er zulke zonderlinge berichten. Men zei, dat het leger van den keizer, vernietigd was in het groote Rusland.

De menschen in Vlaanderen hoopten wel, dat Napoleon's macht eindelijk gebroken zou zijn. Maar zoo veel ouders en zusters dachten aan zonen en broeders, die zeker ook omgekomen waren.

Diezelfde vrees beving Truida Verdonk. Ze durfde over die tijdingen niet met moeder te spreken. Ze bemoedigde nog altijd de ziekelijke vrouw.

Truida bleef niet lang mijmeren. Er was thuis ook nog werk. Ze ging dus voort. Wat verder

ontmoette ze een vriendin. 't Was Maria, die met Geeraart getrouwd zou zijn, in betere tijden. Maar nu treurde Maria ook om den afwezige.

— Truida, zei Maria, ik heb hier op u gewacht...

— O, weet ge dan nieuws? vroeg de zuster van Geeraart.

— Men vertelt, dat er drie soldaten uit Rusland te Brugge teruggekeerd zijn. Ik hoorde het van Nanden, den leurder. Die soldaten moeten vreeselijke dingen vertellen.

— Weten ze niets van Geeraart?

— Daarvan heb ik niets gehoord...

— Wat zeggen ze dan?

— 't Is triestig... Dat er van heel Napoleon's leger weinig is overgebleven... Niet, dat het door de Russen zoo erg verslagen is, maar duizenden soldaten zijn van koude en ziekten gestorven.

— O, dan zullen we mijn armen broer ook niet meer terug zien!

— Geeraart kan nog terug keeren. Die Bruggelingen zijn de eersten van de streek. En Truida, we hebben zoo veel voor hem gebeden. Ik heb nog hoop. Geeraart was sterk...

— Hij kan gesneuveld zijn. Wat helpt het of ge sterk zijt, als ze met die wreede kanonnen schieten! O, zeg nog niets aan moeder! Ik durf haar dat akelig nieuws niet te vertellen.

De meisjes wandelden heen. En Maria verhaal-

de, wat ze van den leurder wist.

— Die Bruggelingen deelden verschrikkelijke dingen mee. Van mannen, die neervielen en onder de sneeuw bedolven werden. En van soldaten, die 's morgens dood gevoren lagen bij het vuur. En van een brug, die instortte.

— Arme, arme Geeraart! zei Truida. Waar ligt hij! O, we zien hem niet meer terug.

Een Fransche gendarm, die gebroken Vlaamsch sprak, bleef vóór de meisjes staan, en zei:

— Ah, kij spreek kwaad van den keizer, en van de soldaat in Rusland! Dadde niet mak zijn! De mensk vertel kroote leukens. En kij allemale moet heb respect foor den keizer!

— Wat geef ik om uw Napoleon! riep Truida uit. Zal hij mijn broer terug geven, dien hij naar Rusland gevoerd heeft?

— Kij moet oplet! Al leukens, van Rusland. De keizer isse terug te Parijs!

— Ja, hij zal wel gezorgd hebben, dat hij weer keerde! schimpte Truida. Wat geeft hij om de arme jongens! Er moeten er zeker weer naar het leger gesleurd worden! Laat me gerust, snateraar! Ge zult hier wel weggeborsteld worden.

Truida ging met Maria door.

— Ik zou voor geen enkelen Franschman meer zwijgen! snikte ze.

Thuis vond Truida nog allerlei werk. Maar ze verzweg voor moeder het akelig nieuws.

Den volgenden morgen ging Truida weer naar de hoeve. De boerin zag, dat ze zoo bedrukt was Truida moest vertellen, wat er aan scheelde...

— Weet ge wat, zei de boer, die ook in huis was. We zullen eens naar Brugge rijden. Ik heb er toch een paar boodschappen. En dan kunnen we van die twee teruggekeerden eens hooren of het allemaal waar is over die Russische geschiedenis. En misschien weten ze iets van Geeraart. De Vlamingen zullen wel veel samen geweest zijn.

Wat later reden de boer en Truida heen. Het meisje zat achter op het paard. Na anderhalf uur bereikten ze de stad. Ze moesten niet lang vragen om te weten, waar de teruggekeerde soldaten woonden. Maar het straatje stond zwart van volk. Niet alleen uit de stad, doch ook uit den omtrek waren familieleden van vertrokken en nog niet weergekeerde jongens gekomen.

't Gerucht liep, dat de twee soldaten ziek in het hospitaal lagen en niemand bij hen mocht komen. De menschen wilden dat niet gelooven. En allen wilden de jongens spreken. Ieder had het over de vernietiging van Napoleons leger. Fransche gendarmen verschenen. De overheid wilde niet, dat er samenscholingen plaats hadden, om die ongunstige tijdingen te bespreken. Ze liet bekend maken, dat de keizer terug was te Parijs en nieuwe overwinning zou behalen.

— We kunnen te Brugge niets doen, zei de boer tot Truida.

Nog vóór den middag reden ze terug. En Truida arbeidde op het veld.

Ze kwam 's avonds op gewonen tijd bij moeder. De weduwe Verdonk zat verouderd en vermagerd in een rieten zetel. Ze treurde om haar zoon. Truida verzweeg dat ze naar Brugge was geweest, en deed haar avondwerk voor moeder en de andere kinderen. Eindelijk kon ze naar bed. En als elken avond bad ze voor haar broer. Langen tijd lag ze wakker. 't Was zeker al bij middernacht, toen ze insluimerde. Eensklaps werd ze gewekt. Wat hoorde ze? Moeder riep iets. Truida richtte zich op.

— Er wordt geklopt! zei vrouw Verdonk uit haar bedstede.

Ja, 't was waar. Er bonsde iemand op de deur. Haastig stond Truida op. Ze kleeedde zich wat. Waarom beefde ze zoo... Kan het Geeraart zijn, die daar terug was?

Neen, zeker een andere Blankenbergenaar, die droevig nieuws van haar broer kwam melden.

Truida stond aan de deur. Ze wankelde op haar voeten.

— Wie is daar? vroeg ze.

— Ik... doe open... Truida... ik ben het... Geeraart! klonk het terug.

— Moeder... Geeraart is er... O, moeder... Geeraart... God zij dank! juichte de dochter.

Zenuwachtig schoof ze den grendel weg.

— Geeraart, mijn jongen... kan het waar zijn!
stamelde de weduwe.

De deur vloog open.

— Geeraart! kreet Truida. Zijt gij het toch?

En broer en zuster omhelsden elkaar. Geeraart ging dan op den tast naar de bedstede.

— Moeder! snikte hij.

En vrouw Verdonk klemde haar zoon tegen zich. Truida maakte licht. O, was het dan waarheid? Of droomde ze!

Maar neen, in het schijnsel der kaars, zag ze nu haar broer... Toen schrok ze wat. Geeraart zag er zoo vreemd uit, zoo verwilderd, zoo mager, zoo bleek, net een oude, kranke man leek hij. Doch hij was dan toch terug... De andere kinderen, wakker geworden, kwamen van 't zoldertje.

Welk een vreugde in de hut. Truida maakte vuur. Haar broer moest eten en drinken. En vertellen ook! Maar daarvoor zou de teruggekeerde wel dagen noodig hebben.

Hij was na den overtocht der Beresina zeer ziek geweest. Te Wilna had hij eenigen tijd in 't hospitaal gelegen. De Hollandsche kapitein Benthien zorgde goed voor de overblijvende pontonniers. Er waren er niet veel meer... Slechts zeven man van hen zagen het vaderland terug...

Geeraart bezocht te Sluis de ouders van Pieter en troostte hen. Van Fiel hoorde men nooit meer.

EINDE.